

HLAVNĚ NEVYPUSTIT V DUŠI!

Každý čtvrtý člověk na světě se setká s nějakou duševní chorobou, u sebe, ve svém okolí. Na nemoci duše si zaděláváme už jako teenageři a často nevíme, jak to řešit. Holky z Nevypust' duši si řekly, že to tak nemůžou nechat, a naplno se vrhly na osvětu a pomoc. Čtěte!

Text: Ella Mahdalová
Foto: Jindra Kodíček

Holky z Nevypust' duši přišly na rozhovor tři, na bohu-liběm projektu se jich ale podílí daleko víc. Hlavní slovo měla Maruška, kápo a spoluzakladatelka. Její příběh vlastně všechno odstartoval. Spolu s ní o projektu povídal i Káča se Zuzkou. Druhou ze zakladatelek od nás dělí Kanál, studuje v Oxfordu.

Jak Nevypust' duši vzniklo?

Zakládaly jsme to dvě, já a kolegyně Terka, která teď studuje v Oxfordu. Obě jsme tehdy byly studentky a obě jsme měly vlastní zkušenost s duševními problémy. Já jsem do toho šla jako neurovědec, který má blízko k psychiatrii, a zároveň jako pacient, který v osmnácti skončil v léčebně. Těsně předtím, než jsem nastoupila na vysokou. A Terka, která teď studuje experimentální psychologii a neurovědy, tak ta se zase přímo na té vysoké hned první rok setkala s sebe s panickou poruchou. Impulzem bylo i to, že jsme ze zahraničí, kde jsme obě studovaly, podobně iniciativy znaly, ale v Čechách nic takového nebylo.

Další obligátní otázka: co děláte?

Nevypust' Duši je projekt, jehož cílem je zlepšení informovanosti Česka v oblasti duševního zdraví. V roce 2015 jsme začaly studentskou kampaní na

Facebooku, bez jakýchkoli finančních prostředků. Chtěly jsme veřejně otevřít téma duševního zdraví, které je všeobecně zanedbané. Chtěly jsme dát především studentům a mladým lidem vědět, kde můžou hledat pomoc, když jim není dobře, že to není ostuda, a že když mají jakýkoli problém, i malý začínající, tak je dobré to nějak řešit. Jednou z cest je i destigmatizace duševních onemocnění. Postupně jsme zjistily, že nás sleduje daleko širší publikum, než jen studenti. Na Facebook proto dáváme obecnější informace a články o duševním zdraví a o self-help, kde hledat pomoc a podobně. Stále ale chceme pomáhat především studentům, rozjely jsme proto projekt Duševní zdravotvěda pro teenagery, který se zaměřuje na nejhroženější skupinu, studenty středních škol. Ve zkratce: Využíváme sociální sítě k šíření faktů, boření mýtů a zlepšení prevence. Vytváříme memy a infografiky s informacemi o duševních chorobách a preventivní materiály s radami pro správnou psychohygienu a sdílíme odkazy na zajímavé články a akce z oblasti péče o duševní zdraví. Připravujeme a vedeme workshopy zaměřené na duševní zdraví, psychohygienu a zvládání stresu pro studenty středních škol.

Co to přesně obnáší?

Jezdíme po středních školách, bavíme se s dětmi, co dělají pro svoje duševní zdraví, zda vůbec vědí, co to je... Jedná se o pětihodinové pásmo, spíš je to ale workshop než výuka. Nakonec se dostaneme k nějakému příběhu psychiatrického pacienta. V té první vlně to byl můj příběh, protože já jsem se začala léčit s depresí ve třinácti, takže jsme jim vlastně přibližovali to, že takový problém může vzniknout už v jejich věku, protože věk, kdy se nejčastěji vyskytují nové diagnózy, je právě od nějakých třinácti do pětadvaceti let, takže proto jezdíme na střední školy. A protože víme, že pro studenty se největší zdroj nějakého stresu zdá být škola. Tak tam máme i nějaké pásmo zdravého učení a bavíme se i o tom, co jim v té škole dělá největší problémy, co je nejvíc stresuje a jak s tím můžou pracovat. Takže od nějaké

JAK NEVYPUSTIT DUŠI V PRÁCI

- » Brát ohled na sebe, nepřetěžovat se, říct si o pomoc
- » Stanovit si hranice, které nechci překročit
- » Odměnit se za úsilí, dokončený úkol a podobně
- » Po zátěži si dopřát období klidu
- » Občas odložit elektroniku a mít chvíle, kdy nejsem k dispozici (zejména mimo pracovní dobu)
- » Najít smysl své práce, co mi přináší a co mi bere

destigmatizace přes psychiatrického pacienta se dostaneme ke zdravému učení, k tomu, co oni můžou dělat pro sebe. Probíráme, co je úspěch a neúspěch, jak s tím můžou pracovat, že vlastně neúspěch se ne vždy rovná nějaké pohromě.

To ale není všechno, že?

Snažíme se propagovat takový manuál pro blízké, jak mohou někomu pomoci. Na Facebooku i při našich workshopech. Od první třídy se děti učí resuscitaci, tak proč ne tohle? Ruku v ruce s tím jde i naše další snaha zapojit do našich workshopů studenty medicíny, pedagogiky, ale hlavně psychologie. Započítává se jim to do praxe. V nejbližších měsících chceme vyškolit další studenty, aby s námi mohli jezdit. Mimochodem, pokud by měl někdo zájem, může se nám ozvat a zapojit se tak!

Kolik studentů už vám na workshopech prošlo pod rukama?

V pilotním projektu jich bylo asi 120, čtyři až pět tříd, potom jsme pracovali třeba i se skautskými oddíly, takže myslím, že to dohromady bylo takových 200 mladých lidí určitě. Možná to vypadá jako malé číslo, ale dělaly jsme to tehdy všechno při škole, při práci a bylo to docela intenzivní.

Na co se studenti nejčastěji ptají?

Jak můžu někomu pomoci, když vidím, že má problém. Od toho, jak mu můžu pomoci já jako člověk, tak kam ho můžu doporučit, k jakým odborníkům a tak. Taký jak ho vůbec přimět k tomu, aby chtěl vyhledat odbornou pomoc. Potom samozřejmě, jak pomoci sobě, když mám nějaký problém. Děláme občas i školení ve firmách a tam se ptají i na work-life balance, povídáme si s dobrovolníky, jak nevyhořet. Děti se pak hodně ptají i na to, jak to vypadá v léčebně.

Co jim radíte, co se týče vlastních problémů s duší?

Dáváme jim pozitivní příklady, které fungují na ostatní. Zaměřujeme se na prevenci. Je to i o tom, být na sebe hodný, když se mi něco nepovede. Připomínáme jim, že pro studenty do šestadvaceti je k dispozici Linka bezpečí a že je potřeba všechno začít řešit včas. Důležitý je i zásah okolí, které by mělo

poznat, že se něco děje. I to děti učíme. Jde nám o to, aby ti, kteří se nikdy s ničím podobným nesešli, dokázali pomoci a brzy rozpoznat, že něco není v pořádku. S nimi samými i s jejich blízkými.

MILENIÁLOVÉ MAJÍ STRACH, ŽE O NĚCO PŘÍCHÁZEJÍ, KDYŽ NEJSOU NA PŘÍJMU. PROTO JSOU VLASTNĚ POŘÁD NESPOKOJENÍ

Existuje kromě Linky bezpečí i jiná pomoc?

Určitě, jsou různé modré linky, při třech psychiatrických nemocnicích fungují nonstop krizové linky, kam se dá zavolat. Kontakty a rady máme na našich stránkách. Dobře jsou i internetové poradny. Poradny mají i psychologické fakulty, na vysokých školách, a vlastně i na středních, jsou školní psychologové.

Pracujete občas i s takzvanými mileniály. Co trápí je?

Ríká se tomu fear of missing out. Strach, že o něco přicházejí, když nejsou na příjmu. Jsou hodně rozlítaní, nemají čas, jsou ve stresu. Když pracují a studují, nemají čas starat se o sebe. Mají (máme!) před sebou tolik možností, že se občas můžeme cítit až paralyzovaní a vlastně pořád nespokojení, protože si říkáme, jestli někde není něco lepšího.

Mluvívaly jsme i o zahraničních zkušenostech. Jak to chodí jinde?

Třeba v Anglii snad na každé univerzitě fungují centra, kde pracují dobrovolníci z řad studentů i psychologové, kteří nabízejí pomoc těm, kdo o ni stojí. Při zápisu dostanete dotazník týkající se vašeho duševního zdraví. Jde o to, aby univerzita věděla, že by tu mohl být potenciální problém. Během zkušebního období vám pak třeba napíšu e-mail, zda je všechno v pohodě, jestli

všechno zvládáte, ptají se, zda nepotřebujete víc času na zkoušky. Je to integrální část tamního školství, bere se to úplně stejně jako fyzické postižení. To u nás chybí. Studenti vědí, že kdyby byl nějaký problém, mají místo, kam se mohou obrátit. U nás se navíc leckdo bojí přiznat, že má problém.

Je to stále stigma, mít nemoc duše?

Společnost je tím stigmatem promořená! I v té Anglii, kde je daleko větší povědomí o duševních nemocích, to stigma je. U nás je to ale daleko horší. Vnímají to tak mladí, staří, všichni. Jakmile řeším něco takového, jsem blázen a patřím do bláznince pod zámek. Je to dané i tím, že současnou generaci vychovávala generace, která zažila komunismus, který tohle stigma neuvěřitelně přizpůsobil. Pak ale stačí třeba osobní setkání s někým, kdo se o svém problému nebojí mluvit, a pohled lidí se hned změní.

Naše povídání určitě spoustu lidí zaujalo. Kde vás můžou najít?

Pokud by se k nám chtěli přidat, ať se nám ozvou, na stránkách máme formulář. Jsme i na Facebooku. Jo, a sháníme sponzory! A ještě je třeba říct, že když nás olajkují, budeme rádi, když si nás najdou i off-line. ☺

JAK NEVYPUSTIT DUŠI PŘI UČENÍ

- » Mít dostatek času na přípravu
- » Rozdělit si přípravu na menší části
- » Poznat svůj styl učení
- » Opatrně s kofeinem
- » Pravidelně relaxovat
- » Odměňovat se za úsilí
- » Najít motivaci, proč úkol děláš
- » Nezapomenout, že neúspěch občas zažívá každý a každý výkon nemusí být perfektní

MARUŠKA SALOMONOVÁ

Vystudovala neurovědy na britské University of Nottingham. Po návratu do Čech se spolu s Terkou rozhodla rozjet kampaň Nevypust' duši a později se postarala o přerod tohoto studentského projektu do neziskové organizace. Zajímá se o inovativní pedagogiku, přírodní vědy a výzkum v medicíně.

KAČKA KOČIÁNOVÁ

Studovala molekulární biologii a biochemii organismů na Karlově Univerzitě, nicméně se během bakalářského studia rozhodla, že tím směrem se vydat nechce a začala zkoumat svět na vlastní pěst. Je členkou Junáka a dobrovolnicí ve společnosti, která pomáhá zajemcům o pěstounskou péči.

ZUZKA PACHOLÍKOVÁ

Studovala psychologii v Brně a nyní pokračuje v magisterském studiu v Praze. Dříve se věnovala vedení kognitivního tréninku v Psychiatrické nemocnici Brno-Černovice. Ráda se věnuje vzdělávání, a tak už pár let lektoruje a pomáhá studentům, aby se dostali na vysokou školu v ČR.